

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO SUBJEKTŲ, PERKANČIŲ IR PARDUODANČIŲ ŽALIAJĄ PIENĄ, NESĄŽININGŲ
VEIKSMŲ DRAUDIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas)

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai
<p>1. Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija 2023-04-05 Nr. 5-3184</p> <p>2023-05-08 Nr. 5-3188</p>	<p>Nepritaria pozicijai dėl bazinės kainos ir priedo reglamentavimo 20 proc. Tokiu būdu priverstinai būtų bandoma suvienodinti kainą, neatsižvelgiant į gamybos kaštus, pieno kokybę, ūkių socialinę atsakomybę. Neleistinas kišimasis į rinką.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Projekte nėra reglamentuojamas bazinės kainos dydis, todėl kišimosi į rinką reguliuojant kainas nėra.</p> <p>Projekte nenumatyta sugriežtinti kainodaros reglamentavimo. Projekte numatyta, kad dėl pieno kainos dydžio pieno pardavėjai su pieno pirkėjais derasi laisvai, tačiau priemokų ir priedų dydžiai būtų nustatomi pieno pirkėjo ir būtų mokami už papildomą gaunamą vertę (labai gera pieno kokybė, didelis tiekiamo pieno kiekis, tam tikras gamybos metodas, dalyvavimas tvarumo programose ir pan.) ir šiai vertei įvertinti yra paliekamas 20 proc. dydis nuo pieno kainos. Kadangi priemokų ir priedų dydis yra nustatomas pieno pirkėjo, kad nebūtų piktnaudžiavimo, įstatymo projekte siūloma jį riboti.</p> <p>Nustatant priedų ir priemokų maksimalų dydį, buvo įvertinta kitų ES šalių pieno pramonės patirtis, kur priedai paprastai mokami pagal aiškiai identifikuojamas sąlygas ir dažiausiai jie yra mokami už dalyvavimą tvarumo programose, už tam tikrą gamybos metodą, už pieno kiekį ir kokybę. Pažymėtina, kad ES šalyse priedų dydžiai yra sąlyginai maži (pieno kaina sudaro pagrindinę išmokamos sumos už supirktą pieną dalį, o ne priedai). ES šalių patirtis rodo, kad internete pačios perdirbimo įmonės (Airijos, Olandijos, Danijos, Prancūzijos ir kt. šalių įmonės) skelbia informaciją apie taikomus priedus ir priedų dydžius ir ta informacija nėra slepiama, ji yra skelbiama viešai.</p> <p>Dėl priedų ir priemokų dydžio buvo diskutuota 2020 m. vykusiose diskusijose tarp pieno sektoriaus atstovų ir buvo priimtas kompromisinis variantas – 20 proc. priedų ir priemokų dydis, nes pieno gamintojai pasisakė, kad priedai nebūtų mokami iš viso arba jų dydžiai būtų labai maži (iki 8 proc.), tuo tarpu pieno pirkėjai siekė priedų dydžių iki 40 proc. Manytina, kad siūlomas pieno</p>

		dydis atitinka tvarios kainodaros principus, susiklosčiusius užsienio šalyse.
	Išstatymo pavadinimas neatitinka (neadekvatus) tikslo, nes nukreiptas veikti tik į pieno gamintojus ir perdirbėjus, paliekant nuošalyje kitus grandinėje dalyvaujančius subjektus.	Neatsižvelgta Projekto pavadinime nėra prekybininkų todėl, kad šiame projekte nėra numatytų draudžiamųjų veiksmų, kurie apimtų prekybininkų santykius su kitais pieno rinkos dalyviais. Prekybininkų santykius su kitais rinkos dalyviais reglamentuoja LR nesąžiningos prekybos praktikos draudimo žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymas (toliau – NPPDĮ)
2. Lietuvos vidutinių pieno ūkių asociacija 2023-04-11 Nr. VPU-23/006	Siūlo, kad būtų nuostata, kad pieno supirkimo kaina nustatoma pagal pirkimo būdą, tai yra: 1 būdas - iš ūkininko šaldytuvo, 2 būdas - pieno supirkimo punkte ir 3 būdas - kai pienas vežamas į įmonę. Tokiu būdu būtų apsaugotas pats silpniausias pieno gamintojų segmentas– smulkieji ūkiai.	Neatsižvelgta Projekte numatyta, kad dėl pieno kainos pieno pardavėjas ir pieno pirkėjas derasi laisvai, taip pat skatintina, kad pieno pardavėjai kurtų gamintojų organizacijas pieno pirkimo-pardavimo sutarties sąlygoms suderinti. Sutarties šalys, derėdamosios dėl pieno kainos, yra laisvos susitarti dėl pieno pristatymo būdo, taip pat įvertinti ir kitus veiksnius, susijusius su pieno pristatymu.
	3 straipsnio 5 punkte numatyta „Žalio pieno pirkėjas, jei taiko priemokas ir priedus, turi parengti, patvirtinti ir viešai paskelbti priemonių ir priedų mokėjimo tvarką<...>“ – prašome patikslinti, ką reiškia „viešai“. Siūlymas – skelbti ŽŪIKVC tinklapyje.	Iš dalies atsižvelgta Pakoreguota projekto nuostata ir patikslintos priedų skelbimo nuostatos: „ <i>Pieno pirkėjas, jei taiko priemokas ir priedus, turi parengti ir patvirtinti priemonių ir priedų mokėjimo sąlygų tvarką, kurioje turi būti apibrėžtos pieno pirkėjo taikomos priemonių ir priedų rūšys, šių priemonių ir priedų dydžiai, išreikšti procentiniu dydžiu nuo pieno pirkimo kainos pagal jų rūšis, reikalavimai priemonėms ar priedui gauti bei laikotarpis, per kurį bus taikomos nustatytos priemonės ar priedai. Pieno pirkėjas privalo sudaryti sąlygas pieno pardavėjams susipažinti su jo taikomomis priemonių ir priedų mokėjimo sąlygomis, t. y. jas skelbti viešai pieno pirkėjo įmonės interneto svetainėje ar pieno pirkėjo įmonės laisvai pasiekiamoje teritorijoje (patalpose) skelbimų lentoje.</i> “
	4 straipsnyje nėra draudžiama: a) vienašališkai nutraukti pieno pirkimo pardavimo sutarties, b) nėra užkardyta, jog drastiškais mažinant kainas (5 proc. ar kitu dydžiu) būtų informuotos atsakingos institucijos; c) nedraudžiama mažinti pieno pirkimo kainą dažniau kaip kas du iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius; d) nustatyti pieno kainą pagal parduodamą pieno kiekį.	Iš dalies atsižvelgta Draudimas vienašališkai nutraukti sutartį yra reglamentuojamas kitais teisės aktais (Civilinis kodeksas, NPPDĮ). Projekte nėra įtraukti draudžiamieji veiksmai dėl kainų mažinimo, kainos nustatymo pagal pieno kiekį. Draudžiamieji veiksmai, susiję su nepagrįstu kainos mažinimu, buvo numatyti LR ūkio subjektų, perkančių parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme (2015 m.

		<p>birželio 25 d. redakcija) ir taikymas nepasiteisino. Projekte siekiama, kad dėl visų sutarties sąlygų pieno pardavėjas ir pieno pirkėjas derėtųsi laisvai, taip pat skatintina, kad pieno pardavėjai kurtų gamintojų organizacijas pieno pirkimo-pardavimo sutarties sąlygoms suderinti. Sutarties šalys, derėdamosios dėl pieno kainos, yra laisvos susitarti dėl pieno pristatymo būdo, taip pat įvertinti ir kitus veiksniai, susijusius su pieno pristatymu.</p> <p>Į projektą įtraukta nuostata draudžianti pieno kainą mažinti dažniau kaip kas du iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius.</p>
	9 straipsnio 4 punktas prieštarauja to paties straipsnio 2 punktui. Taip pat punktuose numatyta minimali 200 eurų bauda yra neadekvati pieno pirkėjų apyvartai ir mastams bei neužkardo nuo nesąžiningų veiksmų atlikimo.	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Pieno supirkimo įmonės yra labai įvairaus dydžio (superkančios nuo 30 tūkst. t iki keleto dešimčių tonų pieno per metus), todėl didelė minimali suma mažoms įmonėms būtų neadekvati bauda</p>
	9 straipsnio 6 punktas nėra atgrasantis, nes galimai “apsimokės” nevykdyti institucijų nurodymų, o mokėti po 200 eurų kasdien.	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Pieno supirkimo įmonės yra labai įvairaus dydžio (superkančios nuo 30 tūkst. t iki keleto dešimčių tonų pieno per metus), todėl didelė minimali suma mažoms įmonėms būtų neadekvati bauda</p>
	9 straipsnio 7 punktas – neaišku, ar pieno pirkėjas turi atitikti visas sąlygas ar tik vieną iš išvardintų, jog galiotų kaip lengvinanti aplinkybė. Taip pat, neaišku ar leidžiama nusikalsti ir vogti iš pieno pardavėjų jeigu pieno pirkėjo finansinė padėtis yra sunki.	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Skiriant sankciją bus atsižvelgiama į visas lengvinančias aplinkybes. Kitose šio straipsnio dalyse yra įvardijama, kiek lengvinančių aplinkybių ir kokiais atvejais turi įtakos skiriant baudą. Kaip nustatyta Projekto 9 straipsnio 13 dalyje detali baudų už įstatymo pažeidimus apskaičiavimo ir skyrimo tvarka bus patvirtinta Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos.</p>
	9 straipsnio 9 punktas – nėra aišku kaip žala atlyginama pieno pardavėjui, nes baudą pieno pirkėjas moka į biudžetą.	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Jei dėl teisės pažeidimo pieno pardavėjas patirs žalą, jis gali kreiptis dėl jos atlyginimo į teismą.</p>
	Prašome skubos tvarka naikinti dabar iš dalies galiojantį Pieno įstatymą, jog būtų užkardoma pieno gamintojų skirstymas į 10 grupių	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Dabar galiojančio Pieno įstatymo nuostatų panaikinimas numatytas Projekto 11 straipsnyje.</p>
3. Lietuvos pieno gamintojų asociacija 2023-04-13 Nr. 24	Reikalauja, kad Projekte atsirastų visų pieno grandžių reguliavimas, kaip tai numatyta šiuo metu galiojančio įstatymo pavadinime. Siekiant sąžiningo kainos pasiskirstymo pieno kainų grandinėje, LR ūkio subjektų, perkančių parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas turi reguliuoti visas pieno gamybos grandis nuo pieno gamintojo, supirkėjo, perdirbėjo iki produktų pardavėjų.	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Projektas nereglamentuoja pieno ir pieno produktų gamintojų santykių su prekybininkais. Prekybininkų santykius su kitais rinkos dalyviais reglamentuoja LR nesąžiningos prekybos praktikos draudimo žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymas (toliau – NPPDI)</p>

	<p>Siūlo Projekto 4 straipsnį papildyti šiais draudžiamaisiais veiksmais:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nepagrįstai mažinti pieno pirkimo kainą; – mažinti pieno pirkimo kainą dažniau kaip kas du iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius; – vienašališkai nutraukti sutartį arba pakeisti esmines sutarties sąlygas nesilaikant 1 mėnesio įspėjimo termino. 	<p>Iš dalies atsižvelgta</p> <p>Projekte nėra numatoma papildomų reguliacinių veiksmų dėl pieno kainos ar jos dydžio nustatymo (dėl kainos mažinimo ar kitų draudimų). Draudžiamieji veiksmai, susiję su pieno kainos dydžiu, buvo numatyti LR ūkio subjektų, perkančių parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme (2015 m. birželio 25 d. redakcija) ir jų taikymas nepasiteisino. Projekte siekiama, kad dėl visų sutarties sąlygų pieno pardavėjas ir pieno pirkėjas derėtųsi laisvai, taip pat skatintina, kad pieno pardavėjai kurtų gamintojų organizacijas pieno pirkimo-pardavimo sutarties sąlygoms suderinti. Sutarties šalys, derėdamosios dėl pieno kainos, yra laisvos susitarti dėl pieno pristatymo būdo, taip pat įvertinti ir kitus veiksnus, susijusius su pieno pristatymu.</p> <p>Draudimas vienašališkai nutraukti sutartį yra reglamentuojamas kitais teisės aktais (Civilinis kodeksas, NPPDĮ). Į projektą įtrauktos nuostatos dėl draudimo keisti sutarties sąlygas ir mažinti pieno pirkimo kainą dažniau kaip kas du iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius.</p>
<p>4. Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų asociacija „Kooperacijos kelias“ 2023-04-11 Nr. 23/04/11-01</p>	<p>Projekto 3 str. 5 d. numatyta, kad žalio pieno pirkėjo taikomos priemokos ir priedai turi būti parengtos ir viešai paskelbtos, nurodant taikomas priemokų ir priešų rūšis, dydžius pagal jų rūšis bei laikotarpį, per kurį bus taikomos priemokos ir priedai. Siekiant apsaugoti žalio pieno pardavėjus ir padidinti pieno rinkos skaidrumą siūlome, Projekto 3 str. 5 d. aiškiau apibrėžti viešą skelbimą, nurodant, kad toks skelbimas būtų skelbiamas vienoje vietoje Vyriausybės įgaliotų institucijų tinklalapyje.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p> <p>Patikslina formuluotė, nurodant, kaip turi būti skelbiami priedai ir priemokos: „<i>Pieno pirkėjas, jei taiko priemokas ir priedus, turi parengti ir patvirtinti priemokų ir priedų mokėjimo sąlygų tvarką, kurioje turi būti apibrėžtos pieno pirkėjo taikomos priemokų ir priedų rūšys, šių priemokų ir priedų dydžiai, išreikšti procentiniu dydžiu nuo pieno pirkimo kainos pagal jų rūšis, reikalavimai priemokai ar priedui gauti bei laikotarpis, per kurį bus taikomos nustatytos priemokos ar priedai. Pieno pirkėjas privalo sudaryti sąlygas pieno pardavėjams susipažinti su jo taikomomis priemokų ir priedų mokėjimo sąlygomis, t. y. jas skelbti viešai pieno pirkėjo įmonės interneto svetainėje ar pieno pirkėjo įmonės laisvai pasiekiamoje teritorijoje (patalpose) skelbimų lentoje.</i>“</p>
<p>5. Rokiškio rajono ūkininkų sąjunga 2023-04-12 Nr. 126</p> <p><i>Pastaba.</i></p>	<p>Siekiant apsaugoti žalio pieno pardavėjus, kurie parduoda savo ar ne savo pagamintą žalią pieną, siūlome papildyti Projekto 4 str. „Nesąžiningų veiksmų draudimas“ šiais nesąžiningais /draudžiamaisiais veiksmais: „7) <i>nepagrįstai mažinti pieno pirkimo kainą (netaikoma, jei kaina nustatoma 3 straipsnio 2.2. papunktyje apibrėžtu būdu); 8) mažinti pieno pirkimo kainą dažniau kaip kas du</i></p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p> <p>Projekte nėra numatoma papildomų reguliacinių veiksmų dėl pieno kainos ar jos dydžio nustatymo (dėl kainos mažinimo ar kitų draudimų). Draudžiamieji veiksmai, susiję su pieno kainos dydžiu, buvo numatyti LR ūkio subjektų, perkančių parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų</p>

<p><i>Abiejų raštai ir pastabos identiškos.</i></p>	<p><i>iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius (netaikoma, jei kaina nustatoma 3 straipsnio 2.2. papunktyje apibrėžtu būdu); 9) nustatyti kainą pagal perkamo pieno kiekį; 10) taikyti skirtingą kainą, perkant žalią pieną pristatomą pagal tą patį pieno pristatymo pieno pirkėjui būdą (netaikoma, jei kaina nustatoma 3 straipsnio 2.2. papunktyje apibrėžtu būdu); 11) vienašališkai nutraukti sutartį arba pakeisti esmines sutarties sąlygas nesilaikant 1 mėnesio įspėjimo termino“.</i></p>	<p>draudimo įstatyme (2015 m. birželio 25 d. redakcija) ir jų taikymas nepasiteisino. Projekte siekiama, kad dėl visų sutarties sąlygų pieno pardavėjas ir pieno pirkėjas derėtųsi laisvai, taip pat skatintina, kad pieno pardavėjai kurtų gamintojų organizacijas pieno pirkimo-pardavimo sutarties sąlygoms suderinti. Sutarties šalys, derėdamosios dėl pieno kainos, yra laisvos susitarti dėl pieno pristatymo būdo, taip pat įvertinti ir kitus veiksnius, susijusius su pieno pristatymu.</p> <p>Draudimas vienašališkai nutraukti sutartį yra reglamentuojamas kitais teisės aktais (Civilinis kodeksas, NPPDĮ). Į projektą įtrauktos nuostatos dėl draudimo keisti sutarties sąlygas ir mažinti pieno pirkimo kainą dažniau kaip kas du iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius.</p>
	<p>Remiantis praktiniais pavyzdžiais dėl pieno supirkėjų vykdomų drastiškų ir vienašališkų pieno supirkimo kainų mažinimo, sutarčių nesilaikymo ir pan., siūlome Projektą papildyti nauju straipsniu „Reikalavimas pagrįsti žalio pieno pirkimo kainos mažinimą“ numatant: „1. Pieno pirkėjas, norėdamas mažinti daugiau nei 5 procentiniais punktais pieno pirkimo kainą, nustatytą pieno pirkimo – pardavimo sutartyje, arba per vieną kalendorinį mėnesį sudarydamas naują pieno pirkimo – pardavimo sutartį su tuo pačiu pardavėju, privalo pagrįsti šios kainos mažinimą ir šį sprendimą pateikti Agentūrai. 2. Agentūra, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patvirtintu tvarkos aprašu, per 8 darbo dienas įvertinusi pagal šio straipsnio 1 dalį pirkėjo pateiktą pieno pirkimo kainos mažinimo pagrįstumą, priima sprendimą dėl pieno pirkimo kainos sumažinimo daugiau negu 5 procentiniais punktais pagrįstumo. 3. Jeigu Agentūra šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka priima sprendimą, kad pieno pirkimo kainos sumažinimas daugiau nei 5 procentiniais punktais yra nepagrįstas, pieno pirkėjui draudžiama mažinti pieno pirkimo – pardavimo sutartyje nustatytą pieno pirkimo kainą. 4. Šis straipsnis netaikomas, jei kaina nustatoma 3 str. 2.2 papunktyje apibrėžtu būdu“.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Šios nuostatos buvo įtrauktos į LR ūkio subjektų, perkančių-parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymą, tačiau įstatymo galiojimo metu jos nepasiteisino ir praktiškai nebuvo taikomos, nes buvo sudaryta tokia situacija, kai pieno pirkimo–pardavimo kaina, nurodyta pieno pirkimo–pardavimo sutartyje, buvo nekeičiama eilę metų, o keičiami tik priedų rūšys ir jų dydžiai.</p> <p>Projekte numatyta, kad dėl pieno kainos dydžio pieno pardavėjas ir pieno pirkėjas derasi laisvai. Sutartyje sutarties šalys kainą gali nustatyti fiksuotą arba kintamą, kuri apskaičiuojama, atsižvelgiant į sutartyje nustatytus kintamus veiksnus.</p>
	<p>Siekiant eliminuoti atskirų pieno produktų tiekimo grandinės dalių nesąžiningus veiksmus ir prisidėti prie pusiausvyros pieno sektoriuje sukūrimo, tikslinga Projektą papildyti nauju straipsniu „Pieno rinkos skaidrumą didinančios priemonės“ numatant, kad „Siekiant sustiprinti pieno pardavėjų derybines galias ir didinti pieno rinkos</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Rinkos skaidrumą didinančios priemonės nustatytos LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 13 straipsnio 5 dalyje.</p>

	<i>skaidrumą, Valstybės įmonė Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras turi teisę iš pieno pirkėjų rinkti ir skelbti informaciją apie vidutines kalendorinio mėnesio pieno pirkimo kainas pagal kiekvieno pieno pirkėją, jas išskiriant pagal pieno pristatymo būdą (pienas pristatomas į pieno supirkimo punktą, pienas paimamas tiesiogiai iš ūkio iš specializuoto pieno šaldytuvo, pienas pristatomas tiesiogiai į pieno perdirbimo įmonę ir (ar) pagal iš pieno pardavėjų nupirkto pieno kiekį. Šios informacijos rinkimo, naudojimo ir skelbimo tvarką tvirtina žemės ūkio ministras“.</i>	
7. Lietuvos ūkininkų sąjunga 2023-04-12 Nr. 23-04/135	Siūlome 3 straipsnio 5 punktą papildyti žodžiu „Žalio pieno pirkėjas, jei taiko priemokas ir priedus, turi parengti, patvirtinti ir viešai paskelbti priemokų ir priedų mokėjimo tvarką <...>“ Ir prašome aiškiai apibrėžti viešą skelbimą, nurodant, kad toks skelbimas būtų skelbiamas vienoje vietoje Vyriausybės įgaliotų institucijų tinklalapyje.	Iš dalies atsižvelgta Patikslina formulotę, nurodant, kaip turi būti skelbiami priedai ir priemokos: „ <i>Pieno pirkėjas, jei taiko priemokas ir priedus, turi parengti ir patvirtinti priemokų ir priedų mokėjimo sąlygų tvarką, kurioje turi būti apibrėžtos pieno pirkėjo taikomos priemokų ir priedų rūšys, šių priemokų ir priedų dydžiai, išreikšti procentiniu dydžiu nuo pieno pirkimo kainos pagal jų rūšis, reikalavimai priemokai ar priedui gauti bei laikotarpis, per kurį bus taikomos nustatytos priemokos ar priedai. Pieno pirkėjas privalo sudaryti sąlygas pieno pardavėjams susipažinti su jo taikomomis priemokų ir priedų mokėjimo sąlygomis, t. y. jas skelbti viešai pieno pirkėjo įmonės interneto svetainėje ar pieno pirkėjo įmonės laisvai pasiekiamoje teritorijoje (patalpose) skelbimų lentoje.</i> “
	Siūlome Įstatymo 4 straipsnį papildyti penkiais papildomais punktais: „7) nepagrįstai mažinti pieno pirkimo kainą (netaikoma, jei kaina nustatoma 3 straipsnio 2.2. papunktyje apibrėžtu būdu); 8) mažinti pieno pirkimo kainą dažniau kaip kas du iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius (netaikoma, jei kaina nustatoma 3 straipsnio 2.2. papunktyje apibrėžtu būdu); 9) nustatyti kainą pagal perkamo pieno kiekį; 10) taikyti skirtingą kainą, perkant žalią pieną pristatomą pagal tą patį pieno pristatymo pieno pirkėjui būdą (netaikoma, jei kaina nustatoma 3 straipsnio 2.2. papunktyje apibrėžtu būdu); 11) vienašališkai nutraukti sutartį arba pakeisti esmines sutarties sąlygas nesilaikant 1 mėnesio įspėjimo termino.“	Neatsižvelgta Projekte nėra numatoma papildomų reguliacinių veiksmų dėl pieno kainos ar jos dydžio nustatymo (dėl kainos mažinimo ar kitų draudimų). Draudžiamieji veiksmai, susiję su pieno kainos dydžiu, buvo numatyti LR ūkio subjektų, perkančių parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme (2015 m. birželio 25 d. redakcija) ir jų taikymas nepasiteisino. Projekte siekiama, kad dėl visų sutarties sąlygų pieno pardavėjas ir pieno pirkėjas derėtųsi laisvai, taip pat skatintina, kad pieno pardavėjai kurtų gamintojų organizacijas pieno pirkimo-pardavimo sutarties sąlygoms suderinti. Sutarties šalys, derėdamosios dėl pieno kainos, yra laisvos susitarti dėl pieno pristatymo būdo, taip pat įvertinti ir kitus veiksnius, susijusius su pieno pristatymu. Draudimas vienašališkai nutraukti sutartį yra reglamentuojamas kitais teisės aktais (Civilinis kodeksas, NPPDI). Į projektą

		įtrauktos nuostatos dėl draudimo keisti sutarties sąlygas ir mažinti pieno pirkimo kainą dažniau kaip kas du iš eilės einančius reguliariai parduodamo pieno tiekimo laikotarpius.
	<p>Siūlome Įstatymą papildyti nauju straipsniu išdėstant sekančiai:</p> <p>„5 straipsnis. Reikalavimas pagrįsti žalio pieno pirkimo kainos mažinimą</p> <p>1. Pieno pirkėjas, norėdamas mažinti daugiau negu 5 procentiniais punktais pieno pirkimo kainą, nustatytą pieno pirkimo–pardavimo sutartyje, arba per vieną kalendorinį mėnesį sudarydamas naują pieno pirkimo–pardavimo sutartį su tuo pačiu pieno pardavėju, privalo pagrįsti šios kainos mažinimą ir šį pagrindimą pateikti Agentūrai.</p> <p>2. Agentūra, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patvirtintu tvarkos aprašu, per 8 darbo dienas įvertinusi pagal šio straipsnio 1 dalį pieno pirkėjo pateiktą pieno pirkimo kainos mažinimo pagrindimą, priima sprendimą dėl pieno pirkimo kainos sumažinimo daugiau negu 5 procentiniais punktais pagrįstumo.</p> <p>3. Jeigu Agentūra šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka priima sprendimą, kad pieno pirkimo kainos sumažinimas daugiau negu 5 procentiniais punktais yra nepagrįstas, pieno pirkėjui draudžiama mažinti pieno pirkimo–pardavimo sutartyje nustatytą pieno pirkimo kainą.</p> <p>4. Šis 5 straipsnis netaikomas, jei kaina nustatoma 3 straipsnio 2.2. papunktyje apibrėžtu būdu“.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Šios nuostatos buvo įtrauktos į LR ūkio subjektų, perkančių-parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymą, tačiau įstatymo galiojimo metu jos nepasiteisino ir praktiškai nebuvo taikomos, nes buvo sudaryta tokia situacija, kai žalio pieno pirkimo–pardavimo kaina, nurodyta pieno pirkimo–pardavimo sutartyje, buvo nekeičiama eilę metų, o keičiami tik priedų rūšys ir jų dydžiai.</p> <p>Projekte numatyta, kad dėl pieno kainos dydžio pieno pardavėjas ir pieno pirkėjas derasi laisvai. Sutartyje sutarties šalys kainą gali nustatyti fiksuotą arba kintamą, kuri apskaičiuojama, atsižvelgiant į sutartyje nustatytus kintamus veiksnus.</p>
	<p>Siūlome į Įstatymą įtraukti skaidrumą didinančias priemones, t.y. pieno supirkėjams Agentūrai teikti informaciją apie pieno supirkimo kainas, išdėstant sekančiai:</p> <p>„8 straipsnis. Pieno rinkos skaidrumą didinančios priemonės</p> <p>Siekiant sustiprinti pieno pardavėjų derybines galias ir didinti pieno rinkos skaidrumą, valstybės įmonė Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras turi teisę iš pieno pirkėjų rinkti ir skelbti informaciją apie vidutines kalendorinio mėnesio pieno pirkimo kainas pagal kiekvieną pieno pirkėją, jas išskiriant pagal pieno pristatymo būdą (pienas pristatomas į pieno supirkimo punktą, pienas paimamas tiesiogiai iš ūkio iš specializuoto pieno šaldytuvo, pienas pristatomas tiesiogiai į pieno perdirbimo įmonę) ir (ar) pagal iš pieno pardavėjų nupirkto pieno kiekį. Šios informacijos rinkimo, naudojimo ir skelbimo tvarką tvirtina žemės ūkio ministras“.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Rinkos skaidrumą didinančios priemonės nustatytos LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 13 straipsnio 5 dalyje.</p>

<p>8. Lobistų kontora “Vento Nuovo“ atstovauja pieno supirkimą ir perdirbimą vykdančius ūkio subjektus (AB Pieno žvaigždės, AB Rokiškio sūris, AB Vilkyškių pieninė, AB Žemaitijos pienas). 2023-04-11 2023-05-10</p>	<p>Įstatymo projekto redakcija prieštarauja tiek Konstitucijai, tiek Lietuvos Respublikos bei Europos Sąjungos (ES) teisės aktams.</p>	<p>Neatsižvelgta Ministerija nesutinka, kad Įstatymo projekto redakcija prieštarauja nacionaliniams ir (ar) ES teisės aktams. Įstatymo projekto nuostatos yra suderinamos tiek su nacionaliniais, tiek su ES teisės aktais.</p>
	<p>Rengiant Įstatymo projektą nebuvo atliktas tinkamas siūlomo reglamentavimo poveikio konkurencijai vertinimas, tuo pažeidžiant Konkurencijos įstatymo 4¹ str. reikalavimus. Poveikio konkurencijai analizė turi apimti realų vertinimą to, kokį poveikį siūlomas reglamentavimas turės Pieno tiekimo ir pardavimo kainoms bei kitiems konkurencijos atitinkamose rinkose parametrams (pvz., pasiūlai, investicijoms bei inovacijoms), patekimo į rinką barjerams ir, galiausiai – vartotojams.</p>	<p>Paaiškinimas Projekte nustatomas reguliavimas atitinka Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 148-149 straipsnių nuostatas. Dėl papildomų nuostatų poveikio konkurencijai vertinimas buvo pateiktas kartu su Projektu. Dėl kitų nuostatų (pvz., dėl pieno ištyrimo nepriklausomoje valstybės valdomoje akredituotoje laboratorijoje) reguliavimas yra nekeičiamas, todėl poveikio vertinimas neatliekamas.</p>
	<p>Įstatymo projekte numatytas nepagrįstas ūkinės veiklos ribojimo pavyzdys yra Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalies 4 punktas, numatantis, kad perkant pieną iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo, kai pienas pristatomas tiesiogiai į pieno perdirbimo įmonę, Pieno pirkimo kaina turi būti ne mažesnė negu kai Pienas paimamas tiesiogiai iš ūkio specializuoto pieno šaldytuvo. Įstatymo projektas, jei jis būtų priimtas, nepagrįstai varžytų Pieno pardavėjų laisvę nustatyti kainas atsižvelgiant į kokybės parametrus bei neskatinų kooperatyvų gerinti pieno kokybės, nes jiems mokama kaina už superkamą vieną vis tiek liktų tokia pati kaip ir perkant pieną tiesiogiai iš ūkio specializuoto šaldytuvo.</p>	<p>Neatsižvelgta Pieno kaina nustatoma pienui, kurio kokybė atitinka 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 853/2004, nustatantį konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus, nepriklausomai, ar pienas perkamas tiesiai iš pieno gamintojo, ar perkamas iš kooperatyvo (ar kito juridinio statuso įmonės). Jei pieno pirkėjas turi tikslą gerinti superkamo pieno kokybę, jis gali mokėti priemokas už geresnę pieno kokybę tiek perkant pieną tiesiai iš pieno gamintojo, tiek perkant pieną iš kooperatyvo.</p>
	<p>Įstatymo projektu yra dirbtinai didinamas rinkos skaidrumas ir Pieno gamintojams yra sudaromos prielaidos keistis komerciškai jautria informacija bei pažeisti konkurencijos taisyklės. Taip Įstatymo projektas mažina Pieno pirkėjų tarpusavio konkurenciją kainomis bei eliminuoja tarp jų esančius kainodaros skirtumus.</p>	<p>Paaiškinimas Projekte nenumatomas papildomos informacijos apie pieno kainą skelbimas. Šiuo metu informacija apie pieno kainas yra skelbiama vadovaujantis LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymu. ES šalių patirtis rodo, kad internete pačios perdirbimo įmonės (Airijos, Olandijos, Danijos, Prancūzijos ir kt. šalių įmonės) skelbia informaciją apie taikomus priedus ir priedų dydžius ir ta informacija nėra slepiama, ji yra skelbiama viešai. Dėl viešinimo apie mokamas priemokas ir priedus, taikoma tokia patikslinta formulė: „<i>Pieno pirkėjas, jei taiko priemokas ir priedus, turi parengti ir patvirtinti priemonių ir priedų mokėjimo sąlygų tvarką, kurioje turi būti apibrėžtos pieno pirkėjo taikomos priemonių ir priedų rūšys, šių priemonių ir priedų dydžiai, išreikšti procentiniu dydžiu nuo pieno pirkimo kainos pagal jų rūšis,</i></p>

		<p><i>reikalavimai priemonai ar priedui gauti bei laikotarpis, per kurį bus taikomos nustatytos priemonos ar priedai. Pieno pirkėjas privalo sudaryti sąlygas pieno pardavėjams susipažinti su jo taikomomis priemonų ir priedų mokėjimo sąlygomis, t. y. jas skelbti viešai pieno pirkėjo įmonės interneto svetainėje ar pieno pirkėjo įmonės laisvai pasiekiamoje teritorijoje (patalpose) skelbimų lentoje.“</i></p>
	<p>Nėra aišku, kaip Įstatymo projektas, jeigu jis būtų priimtas, būtų taikomas Lietuvos Respublikoje neregistruotiems Pieno pirkėjams. Jeigu praktikoje užsienyje registruoti Pieno pirkėjai numatomo reguliavimo apskritai galėtų išvengti, Lietuvos gamintojai būtų diskriminuojami pažeidžiant konstitucinį lygiateisiškumo principą.</p>	<p>Paiškinimas</p> <p>Įstatymo 2 straipsnio 9 dalis apibrėžia ūkio subjektą, kuris apibrėžtas taip: „Ūkio subjektas – Lietuvos Respublikoje, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos ekonominės erdvės valstybėje ar trečiojoje valstybėje įsteigtas juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, ūkininkas ar kitas fizinis asmuo (pieno pardavėjas, pieno pirkėjas, pieno perdirbėjas), vykdančys ūkinę ir (arba) komercinę veiklą Lietuvos Respublikoje.“, t. y. reikalavimai taikomi visiems pieno pirkėjams neišskiriant tik Lietuvoje veiklą vykdančių pirkėjų.</p> <p>ES pieno pirkėjai/pardavėjai, esantys registruoti skirtingose ES valstybėse, sutartyse sutaria dėl šalies teisės aktų taikymo. Toks principas taikomas siekiant, kad nebūtų ribojamas laisvas prekių judėjimas. Įstatymas taikomas visiems ūkio subjektams, vykdančiams ūkinę ir (arba) komercinę veiklą Lietuvos Respublikoje. Teisingumo Teismas sprendime Dassonville byloje laikėsi nuomonės, kad visos valstybių narių priimtose prekybos taisyklės, galinčios tiesiogiai ar netiesiogiai, faktiškai ar potencialiai apriboti Bendrijos vidaus prekybą, laikomos kiekybiniais apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėmis (1974 m. liepos 11 d. byla 8/74 ir 2015 m. lapkričio 15 d. bylos C-320/03 63–67 punktai). Teisingumo Teismo išaiškinimas Cassis de Dijon byloje (1979 m. vasario 20 d. byla 120/78) toliau formavo teismo praktiką – įtvirtintas principas, kad kiekvieną produktą, teisėtai pagamintą ir parduodamą kurioje nors valstybėje narėje, vadovaujantis sąžiningomis, įprastomis tos valstybės taisyklėmis ir gamybos procesais, turi būti leidžiama parduoti bet kurios valstybės narės rinkoje. Todėl valstybės narės, net nesant Europos derinimo priemonių (antrinių ES teisės aktų), privalo leisti į apyvartą ir pateikti rinkai kitoje valstybėje narėje teisėtai pagamintas ir rinkai teikiamas prekes.</p>

		<p>Ūkio subjektai, norintys plėtoti pieno supirkimo ir (arba) perdirbimo veiklą, turi būti patvirtinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus nustatyta gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarka bei turi būti registruoti VI Žemės ūkio duomenų centre supirkėjais ir su VI Žemės ūkio duomenų centru pasirašyti bendradarbiavimo sutartį. Pieno pirkėjų ir perdirbimo įmonių registracija leidžia kontroliuoti gaminamų pieno gaminių saugą ir užtikrina pieno gaminių atsekamumą. Ūkio subjektų privalomumas registruotis priežiūrą vykdančiose institucijose yra įtvirtinti kitais įstatymais (pvz., LR Maisto įstatymas) ir poįstatyminiais aktais (Pieno supirkimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. 146 „Dėl pieno supirkimo taisyklių patvirtinimo“. ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymuose). Šie reikalavimai yra imperatyvūs ir privalomi, jų nesilaikymas būtų vertintinas kaip atitinkamų teisės aktų nuostatų pažeidimas, todėl jų perkėlimas ir pakartojimas šiame Įstatyme nėra tikslingas.</p>
	<p>Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalies 5 punkte yra numatyta, kad Pieno pirkėjui draudžiama pirkti pieną iš Lietuvos Respublikoje registruoto pieno pardavėjo, parduodančio savo pagamintą pieną, kurio sudėtis ir kokybė nėra įvertinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro nustatyta tvarka juridiniame asmenyje – valstybės valdomoje akredituotoje laboratorijoje. Šis reikalavimas diskriminuoja Lietuvos Respublikoje veikiančius Pieno pardavėjus, nes toks reikalavimas nėra taikomas užsienyje veikiantiems Pieno pardavėjams.</p> <p>Atitinkama Įstatymo projekto nuostata valstybės valdomai akredituotai laboratorijai yra suteikiama išimtinė teisė (monopolija) vertinti parduodamo Pieno sudėtį ir kokybę. Tai pažeidžia tiek Konstitucijos 29 str., tiek Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 106 str. 1 d. nuostatai, ribojančiai išimtinių teisių suteikimą.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Reikalavimas pieno kokybę tirti tik valstybės valdomoje akredituotoje laboratorijoje užtikrina nešališką pieno mėginių ištyrimą ir pieno kokybės nustatymą bei suteikia abiem sutarties šalims pasitikėjimą tyrimų rezultatais, užtikrina tyrimų sistemos skaidrumą. Esant nepasitikėjimui tarp pieno pardavėjų ir pieno pirkėjų, pieno kokybės tyrimų atlikimas valstybės valdomoje akredituotoje laboratorijoje leidžia už pieną atsiskaityti remiantis objektyviais tyrimų rezultatais ir išvengti manipuliacijų ir ginčų. Pažymėtina, kad tokia praktika, kai pieno tyrimai yra atliekami valstybės valdomose laboratorijose yra ir kitose šalyse, kaip, pvz., Olandijoje, Vokietijos žemėse.</p> <p>Kita labai svarbi pieno tyrimų sistemos dalis yra viešojo intereso gynimas, siekiant vartotojų teisių apsaugos, reikalavimų neatitinkančio žaliavinio pieno pateikimo į rinką ribojimo. Taip pat iš pieno yra atliekami tyrimai gyvulių sveikatingumui nustatyti ir užkrečiamų ligų kontrolei vykdyti (leukozė ir bruceliozė), šiais tyrimais remiantis yra patvirtinamas sveikos bandos statusas, tik turinti šį statusą šalis gali eksportuoti gyvūninės kilmės produktus.</p>

		<p>Centralizuota tyrimų sistema apima pieno gamintojų ir perkamo pieno kokybės kontrolės informacinę sistemą, kuri yra susieta su kitomis duomenų bazėmis ar duomenų registrais (VĮ Žemės ūkio duomenų centro (toliau – ŽŪDC) valdomais ūkinių gyvūnų ir ūkininkų registrais bei Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) duomenų baze), kas leidžia atlikti duomenų palyginimo bei patikros funkcijas. Valstybės valdomos laboratorijos duomenimis naudojasi Žemės ūkio ministerija, VMVT ir kitos institucijos gyvūnų užkrečiamų ligų kontrolei, pieno saugos kontrolei vykdyti.</p> <p>Pareiga žaliao pieno pirkėjams įvertinti perkamo žaliao pieno kokybę yra nustatyta Pieno supirkimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. 146 „Dėl pieno supirkimo taisyklių patvirtinimo“. Šiose taisyklėse nustatyta, kad pieno pirkėjas atsako už pieno pirminių kokybės rodiklių ištyrimą tinkamais metodais, tinkamą pieno mėginių paėmimą taisyklėse nurodytu periodiškumu, paruošimą, laikymą, gabenimą ir išsaugojimą iki išsiuntimo į laboratoriją, lydimųjų dokumentų teisingą pildymą, kontenerių plombavimą, operatyvų pieno pardavėjo informavimą apie laboratorijos tyrimo rezultatus.</p> <p>Reikalavimas pirkti pieną iš Lietuvos Respublikoje registruoto pieno pardavėjo, parduodančio savo pagamintą pieną, kurio sudėtis ir kokybė yra įvertinta valstybės valdomoje akredituotoje laboratorijoje yra pagrįstas ir proporcingas, nes tokios sistemos galiojimo metu (ji galioja daugiau kaip 20 metų) sukaupia patirtis parodė, kad toks reglamentavimas užtikrina nešališkus tyrimus ir skaidrią tyrimų sistemą, leidžiančią vartotojams tiekti kokybiškus ir saugius pieno produktus, plėtoti eksportą. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Teismas) nagrinėdamas bylą Nr. 11/2016, įvertino, kad ši nuostata neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, kad nėra pagrindo teigti, jog Nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnyje (kur buvo įtrauktas reikalavimas pirkti pieną iš Lietuvos Respublikoje registruoto pieno pardavėjo, parduodančio savo pagamintą pieną, kurio sudėtis ir kokybė yra įvertinta valstybės valdomoje akredituotoje laboratorijoje) nustatytu teisiniu reguliavimu yra pažeidžiama asmens ūkinės veiklos laisvė.</p>
--	--	--

		<p>Teismo nutarime buvo konstatuota, kad Nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnyje nustatytais imperatyviomis teisės normomis pieno pirkimo ir pardavimo santykiai yra reguliuojami, atsižvelgiant į Lietuvos pieno sektoriaus struktūrinius ypatumus bei jo reikšmę šalies ūkiui ir siekiant teisėtų ir visuomenei svarbių tikslų – užtikrinti pieno pardavėjų (gamintojų) ir pirkėjų teisėtų interesų pusiausvyrą ginant silpnesnės sutarties šalies, pieno pardavėjų, teises ir teisėtus interesus, taip pat visuomenės interesą išlaikyti tvarų Lietuvos pieno ūkį, taigi siekiant ne atskirų asmenų, o bendros tautos gerovės. Taip pat pažymėtina, kad suteikiant teisę pieno tyrimus atlikti kitoms, ne valstybinėms laboratorijoms, atsiranda rizika, kad pieno pardavėjai patirs spaudimą rinktis vieną ar kitą privačią laboratoriją.</p> <p>Pieno pardavėjai, kurie prekybiniuose santykiuose yra silpnesnė derybinė pusė, pasisako, kad būtų išlaikoma valstybinė pieno tyrimų sistema, kuria jie pasitiki. Taip būtų užtikrinamas tyrimų tikslumas, išvengiama pieno tyrimų klastojimo. Pieno pardavėjų nuomone, pieno supirkimo įmonės žino, kad iš tyrimų rezultatų gali būti uždirbami dideli pinigai, nuskriaudžiant pieno pardavėjus, todėl būtų neteisinga atsisakyti valstybinės pieno tyrimų laboratorijos. Tokia pieno pardavėjų (Lietuvos vidutinių ūkių asociacijos, Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų asociacijos) pozicija buvo dar kartą pakartota ir išsakyta 2023-05-02 vykusio tarpinstitucinio pasitarimo metu (2023-05-04 protokolais Nr. 8D-199 (5.50 E)).</p>
	<p>Atsisakyti įpareigojimo taikyti vienodą priemonę ir priedų mokėjimo sistemą visiems Pieno pardavėjams, kurie atitinka tam tikrą požymį, už kurį mokama priemonė ar priedas (Įstatymo projekto 3 straipsnio 4 dalis). Taip pat atsisakyti nuostatos, numatančios, kad priemonę ir priedų dydžiai kartu (bendra suma) negali būti didesni kaip 20 proc. pieno pirkimo kainos.</p>	<p>Neatsižvelgta Žr. į 1 komentarą.</p>